

Aż 18 liczących się w kręgach biblijnych Wydawnictw prezentowało w obszernych pomieszczeniach uniwersytetu swe najnowsze pozycje.

Każdy z uczestników przy zgłoszeniu w recepcji otrzymał sporządzoną w sposób bardzo praktyczny (przez Wydawnictwo J. Brilla z Leiden) teczkę zaopatrzoną swoim nazwiskiem i adresem, z dokładnym programem, biletem, mapami, przewodnikami i licznymi przydatnymi informacjami. Nowością programu – książki liczącej 200 stron było – oprócz dokładnie podanych referatów z miejscem i czasem ich prezentowania – zamieszczenie w osobnym dziale „Indices” omawianych w referatach miejsc biblijnych, alfabetycznego spisu autorów, indeksu rzeczowego (tematów, alfabetycznego wykazu prelegentów) z alfabetycznym zestawem wszystkich uczestników z dokładnymi ich adresami, z wykazem wszystkich „Advertisers and Exhibitors”, oraz mapami z dokładną lokalizacją gmachów i sal Uniwersytetu, w których miały odbywać się dane prelekcje. Streszczenia niemal wszystkich zgłoszonych wystąpień (*Abstracts*) umożliwiły im uprzednie zapoznanie się z tematyką i przygotowanie się do dyskusji, jaka potem po każdej referacie miała miejsce.

Na ostatnim posiedzeniu plenarnym w dużej auli (zdobionej obrazami E. Muncha, †1944 r.) kończącej swą kadencję prezydent odczytał telegramy gratulacyjne, zdał sprawozdanie z przygotowań do Kongresu, podsumował jego przebieg i podziękował wszystkim za wydatną współpracę. Sekretarz IOSOT ze swej strony podziękował ustępującemu prezydentowi i jego ofiarnemu sekretarzowi oraz całemu środowisku uniwersyteckiemu Oslo, omówił ważniejsze projekty i wydawnictwa Organizacji i krótko scharakteryzował dotychczasowych 16 jej kongresów. Z kolei prof. A. Sogin w imieniu większości uczestników zaproponował jako miejsce następnego (w 2001 r.) Kongresu IOSOT – Bazyleę, i profesora Ernesta Jenni z uniwersytetu Basel jako nowego prezydenta IOSOT. Propozycja została przyjęta z aplauzem. Prof. E. Jenni przyjmując wybór zaprosił wszystkich do Bazylei na pierwszy już w trzecim tysiącleciu Kongres IOSOT.

Pieniężno

Ks. BERNARD WODECKI SVD

Ks. Stanisław Pisarek

53. KONGRES SNTS (Kopenhaga 1998)

Doroczny międzynarodowy i międzywyznaniowy 53. kongres organizacji Studiorum Novi Testamenti Societas (Studiorum Novi Testamenti Societas, 53rd General Meeting – Copenhagen, Denmark, August 4–8, 1998) odbył się

tym razem w Kopenhadze, w stolicy Królestwa Danii, w dniach od 4 do 8 sierpnia 1998 roku. Uczestniczyło w nim 350 specjalistów Nowego Testamentu. Nowością jest udział w tych kongresach (od 1997 roku w Birmingham) przedstawicieli judaizmu. W tłumie można było ich rozpoznać po jarmulce (kippa), którą nosili na głowie, gdy tego wymagał ich rytuał. Swoją obecnością świadczyli, być może mimo woli, o łączności Biblii Starego (Pierwszego) Przymierza z Biblią Nowego Przymierza.

Na rozpoczynającym zwykle kongres posiedzeniu poświęconym sprawom bieżącym (Business meeting-I, we wtorek 4 sierpnia) była dość szeroko dyskutowana sprawa odbycia Kongresu SNTS w roku Wielkiego Jubileuszu – 2000, w Tel Awiwie, w Państwie Izrael. Wprawdzie zaproszenie do tego przyjęto w Birmingham (1997) przez aplauz, jednak następnie wpłynęły na ręce Prezydenta SNTS w roku 1997/98 – profesora Ulricha Luza z Uniwersytetu w Bern w Szwajcarii, pisma zgłaszające zastrzeżenia w tej sprawie. Zarzut był ważki, że zaproszenie może służyć manipulacji politycznej w konflikcie Żydów z Arabami i że Państwo Izrael ogranicza swobodę działania chrześcijan w Ziemi Świętej, którzy z niej w ostatnim czasie z tej przyczyny emigrują. Po dość emocjonalnym wystąpieniu profesora Ithamara Gruenwalda z Uniwersytetu w Tel Awiwie w Izraelu, że bojkot zaproszenia jego uczelni mógłby mieć złe następstwa (być może w toczącym się z trudem procesie pokojowym na Bliskim Wschodzie), powołano Komisję, która sprawę rozważyła i na końcowym posiedzeniu (Business meeting-II, w piątek 7 sierpnia) przyjęto w głosowaniu jej propozycję odbycia kongresu w Roku 2000 w Tel Awiwie i w Betlejem (strefa arabska) z nadzieją, że do tego czasu pokój zapanuje między stronami konfliktu. Reprezentant Żydów był takim obrotem sprawy, usatysfakcjonowany stwierdzając, że choć stosunki między chrześcijanami a Żydami nie były często dobre w przeszłości, to jednak na łonie SNTS dokonuje się pojednanie, które może być przykładem sposobu ułożenia tychże stosunków przez świat żydowski ze światem chrześcijańskim w przyszłości, co zostało przez całe plenum znowu przyjęte z aplauzem.

W roku 1999 SNTS odbędzie swój General Meeting w Pretorii w Państwie Południowej Afryki, gdzie sytuacja jest inna i nieporównywalna z sytuacją w Izraelu, po rozwiązaniu tamże konfliktu z powodu segregacji rasowej ludności białej i czarnej. Zapowiedziano już General Meeting SNTS w roku 2001 w Montrealu, w Kanadzie, w stanie Quebec. Ta lokalizacja ma również swój rezonans polityczny, jako że zapraszająca w imieniu Uniwersytetu w Montrealu profesor Odette Mainville jest reprezentantką ludności frankofońskiej tego stanu w Kanadzie, a na prowadzonym przez nią razem z profesorem M. Quesnelem seminarium (Seminarium 2: Narratywność (narrativité) i strategie komunikacji w Nowym Testamencie), jest w użyciu jako pierwszy język francuski. Wszystkie referaty na tymże seminarium były wygłaszane w języku francuskim: J. Zumstein, Analiza narratywna (narrative) a egzegeza Janowa; E. Trocmé, Strategia komunikacji ewangelisty Marka; G. Rochais, Łódź, dom i droga jako miejsca komunikacji w Ewangelii Marka. Podobnych seminariów było w sumie 19.

Włączyłem się w seminarium 11, prowadzone przez profesorów U. Mauseira, M. Müllera i T. Södinga: Treści i problemy teologii Nowego Testamentu, sesje z referatami: M. Müller, Teologiczna interpretacja po-

staci Jezusa w Ewangelii Mateusza; J. Marcus, Teologiczna interpretacja postaci Jezusa w Ewangelii Marka; C.-P. März, Teologiczna interpretacja postaci Jezusa w Ewangelii Łukasza (1. i 2. referat w języku angielskim, 3. referat – w języku niemieckim; dyskusja nad referatami w obu językach). W mojej grupie seminaryjnej uczestników było dwunastu: 5 Niemców, 2 Amerykanów, 2 Austriaków, 1 Duńczyk, 1 Włoch i 1 Polak (autor tego sprawozdania jako jedyny uczestnik z Polski). Liczba uczestników tego seminarium podwoiła się na sesji drugiej, jako że była to sesja połączona (joint session) z seminarium 5. – Ewangelii Marka. Materiały podawane i stanowiska zajmowane na tym seminarium były na ogół do zaakceptowania z punktu widzenia katolickiego. Katolicy stanowili na nim większość. W innych grupach seminaryjnych było odwrotnie jak i w liczbie całości uczestników (350). Trudno zresztą zidentyfikować, kto jest katolikiem a kto członkiem innego Kościoła czy wyznania, gdyż tego nie podaje się w spisie uczestników. Liczy się nauka, nie konfesja.

Z głównych referatów najbardziej liczącym się i wymownym dla panującej aktualnie w egzegezie Nowego Testamentu tendencji był inauguracyjny wykład (The Presidential Address) aktualnego prezydenta SNTS (w roku 1998/99) – profesora Uniwersytetu w Trondheim, w Norwegii, Peder Borge, na temat: Dwie modlitwy Filona i ich kontekst. Analiza *Quis rerum divinarum heres sit 24–29* (komentarz alegoryczny do Księgi Rodzaju) i *Adversus Flaccum 170–175* (z grupy innych pism). Rzecz znamienita, w tej mowie programowej prezydenta zabrakło choćby jednego odniesienia do Nowego Testamentu. Widać, że przedmiotem badań było bardziej samo środowisko semickie i greckie pism z okresu powstawania zbioru Nowego Testamentu niż sama jego treść z supozycją jego natchnionego charakteru.

Tematy referatów głównych: I. M.D. Goulder (Birmingham, Anglia), Chrystologia człowieka ubogiego. Na kanwie tekstów paralelnych w literaturze starochrześcijańskiej (Epifaniusz, Ireneusz, Ignacy, Ewangelia Ebionitów, Polikarp) referent dowodzi, że w odnośnych tekstach Jana (1 J 4, 1–3; 5, 5b–8; J 19, 30.34; 8, 31–59) i Pawła (1 Kor 12, 1–3) chodziłoby o obronę wcielenia Chrystusa i Jego bóstwa przeciwko ebionitom i doketom.

II. M. Dumais, Sens Pisma. Ponowne rozpatrzenie (tej kwestii) w świetle hermeneutyki filozoficznej i nowych podejść literackich. W referacie profesora Uniwersytetu św. Pawła w Ottawie w Kanadzie, oblata (OMI), członka Papieskiej Komisji Biblijnej, czuło się obecność Dokumentu teże Komisji, *Interpretacja Pisma Świętego w Kościele* (Rzym 1993), tak w terminologii jak i w podawanych rozwiązaniach. Krytyczną uwagę pewnego niemieckiego katolickiego egzegety, że podał idee znane, trzeba uzupełnić stwierdzeniem, uczynił to w ujmujący i komunikatywny sposób wobec audytorium w większości protestanckiego, dla którego te idee były nowe i warte przypomnienia. Jego wystąpienie stanowiło potrzebne uzupełnienie niedosytu, jaki wywoływały podejścia do problemów Nowego Testamentu na płaszczyźnie wyłącznie filologicznej i historycznej w innych referatach.

III. R.B. Hays (Durham, USA), Biblia i eschatologia w 1 Liście do Koryntian. Profesor ukazał w synopsie teksty: 1 Kor 14, 25, będący echem Iz 45, 14; 1 Kor 10, 1–22; 1, 18–31 i 5, 1–13.

IV. D.-A. Koch (Münster, Niemcy), Relacja o kolekcje. Relacja z użyciem formy „my” i Dziennik podróży. Nowa(?) refleksja nad starym problemem. Na kanwie rozważań Dz 13–28 wyodrębnia Dz 20, 4–21, 18 jako relację sprawozdawczą delegacji, której zlecono doręczenie do Jerozolimy kolekcję przeprowadzonej w Pawłowych gminach misyjnych.

Referaty krótkie nie posiadały już tej wagi co referaty wyżej wymienione.

Ważnym punktem w programie General Meetingu są zawsze wystawcy (Exhibitors). Można u nich nabyć nowości biblijne znanych w świecie wydawnictw naukowych, po korzystnej cenie. Na liście było ich 14. Ze Zjednoczonego Królestwa (Wielka Brytania) – 5, z Niemiec – 3, z USA – 2, po 1 – z Belgii, Danii, Holandii i Szwecji. Wszystkie wydawnictwa protestanckie, z wyjątkiem jednego. Do katolickich wydawców należą: Peeters Publishers z Lowanium (Bondgendetnplaan 163, B-3000 Leuven, Belgium). Oferował edycje w języku łacińskim i niderlandzkim przeważnie.

Mszę świętą w języku polskim odprawia się, jak wynika z prospektu kościołów katolickich w Danii, w 8 punktach. Odprawiając Msze św. w kościele św. Augustyna u jezuitów, w kościele Najświętszego Sakramentu i Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kopenhadze, razem z profesorem Włochem z Padwy (G. Segalla), wymienialiśmy w kanonie imię biskupa Czesława. Jest on Duńczykiem polskiego pochodzenia. Jego rodzice przybyli tu z Polski jako emigranci. Należał do Zgromadzenia Oblatów NMP. Polska jest wszędzie, nie tylko nad Wisłą. I niedaleko z niej do Danii. Doświadczylem tego, płynąc promem „Silesia” bezpośrednio z Kopenhagi do Świnoujścia, z jedną tylko kontrolą paszportową, w Polsce, na lądzie.

Katowice

Ks. STANISŁAW PISAREK

Ks. Stanisław Pisarek

SYMPOSIUM MOLDAVIANUM 1998

Jeden z rumuńskich uczestników nazwał tak odbywające się od 4 do 11 września 1998 roku w Mănăstirea Neamț, w Mołdawii (Rumunia) ekumeniczne zgromadzenie biblistów od Nowego Testamentu. Doszło ono do skutku z inicjatywy profesora Ulricha Luza (Bern, Szwajcaria), prezydenta Studiorum Novi Testamenti Societatis (SNTS) w roku 1997/98, pod patronatem teże międzynarodowej i międzywyznaniowej organizacji. Ze strony rumuńskiej organizatorami byli: prof. Hans Klein (protestant) i prof. Vasile Mihoc, obaj z Uniwersytetu w Sibiu (Sybin, Hermannstadt w Transylwanii). Oficjalna nazwa tej inicjatywy ekumenicznej, która miała miejsce po